

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К:
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:
АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Изрази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.
Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidék).

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.
За све остале земље 3½ франка у злату.
Поједини бројеви 30 потура.

Добротворним нашим задругама и осталим Српкињама.

Бр. 3. тачка 17. ех 1906. г.

Добротворна Задруга Српкиња у Иригу решила је једногласно у својој седници одржатој на Спасов дан о. г., да буде покретач за подизање достојног споменика врлој и неумрлој песник-Српкињи, чеду Фрушке Горе, *Милицы Стојадиновић*, свештеничкој кћери из Врдника.

Ко је била Милица, довољно је, када се зна, да је она прва Српкиња, која је песмом говорила: а ко буде прочитао ма и једно њезино дело, тада ће тек имати праву и светлу слику о њеном раду. Па као што наши врли мужеве великим људима благодаре подижући им трајне споменике незаборава, зашто не би ми својој неумрлој сестри Милицы одужили се колико-толико за углед, који је нама Српкињама подигла својим радом.

Стога на првом месту апелујемо на српске женске добротворне задруге, да се одазову ма и најмањим прилогом, као и теби Српкињице поздрав од ове задруге, да међу својим другама покупиш новчић по новчић.

Сви пак похитајте са мишљењем, где да се споменик подигне, каквог облика и величине да буде и са каквим натписом?

Ово можете чинити путем јавности и писмом.

Наша женска задруга биће слободна да учини избор предлога, и стараће се, да на што достојнији начин изврши за дању, коју је на себе узела.

Прилоге ваља слати на управу срп. женске добротворне задруге у Иригу.

Из седнице срп. женске добротворне задруге у Иригу, одржане на Спасовдан 1906. год.

Тајник Председница
Милан Драгосављевић. Марија Н. Симоновић.

* * *

Наша поштована сарадница, г-ђа О(лга) К(остић), из Шпда, покренула је мисао у 2. броју нашег листа од о. г. песмом „† *Милицы Стојадиновић*“ да се тој знаменитој кћери нашој каквим трајнијим знаком отргне од заборава место, где јој кости почивају. Ту је мисао песмом прихватила и потпомогла друга сарадница, г-ђа Мира, у 5. броју нашег листа, под насловом: „Госпођи О. К.“ Те речи су пале на плодну земљу наше младе Добротворне Задруге Српкиња у Иригу, те се ево обраћају путем нашег листа на све српске женске задруге и остале Српкиње, да им помогну новчаним прилозима да изведу ту лепу мисао и обележе место овој знатној српској песникињи.

Ми се надамо, да ће наше Добро-

творне Задруге, а особито Девојачка У- према томе ће се онда лако моћи решити, дружења, свом снагом пријонуту, да се и то, какав споменик и на ком месту да за ову цел прикупи што већа свота, па се подигне, тој заслужној Српкињи.

Ур.

На гробу Дра Паје Мандровића.

Зар кад ти се испунила
Жеља мила, жеља врела,
Зар баш онда грозна смрт се
Твог живота зажелела?

Зар да љуба, тужна, верна,
Што те љубља од свег више,
Што жртова све за тебе,
Да сад тужи и уздише?

Зар да цело тужно сродство
Хладном гробу сад те даде
И да с тобом у гроб спусти
Многе жеље, многе наде?

Зар кад болном човечанству
Поче бити у помоћи,
Кад савесно свуд хиташе
И у дану и у ноћи?

Негледећи, да ли цича
И твом здрављу можда прети,
Вршио си вољно, својски
Узвишени позив свети.

Залагао си здравље радо
За болников живот драги,
Па што твоме животу се
Не смилова Боже благи?

Муке, патње од детињства
Бриге, труди млада доба,
Зар сад судба да награди
Црном тамом хладна гроба?

Мучио си од детета,
Радио си много, много,
И колико ниси смео,
И колико ниси мог'о.

Велики се облак брига
Око твога чела вио —

Без облака црна тога
Ти никада ниси био.

Мучио си, радио си,
Ти си тешка жртва био,
Ти ни дана, ти ни часа
Ниси за се поживио.

Па када си циљу стигао,
Кад би и ти душом дан'о,
Тада Парке неправедне
Пресекоше т' жицу рано:

Кад жељеном позиву се
Срцем, душом сав посвети,
И радосно мишља нови,
Лепши живот отпочети!

Да л' мораде тако бити?
Питам удес, судбу клету,
Питам правду и неправду,
Питам све на овом свету.

Па ко судбу да не куне
Ко ли удес, грозни, клети,
Који ти је тако рано
Мог'ао живот одузети,

Прекратити све радости,
Жеље топле, жеље миле,
Које ти се после тол'ке
Борбе истом испуниле?

Ми можемо болу говет',
Клети судбу, клети себе,
Остаје нам тешка мисао
Да немамо, Пајо, тебе.

Тугованку ову, зете,
Посвећујем твојој сени,
И синовњег твог штовања
Оној лепој успомени:

Кад гајисмо топле жеље,
Неговасмо лепе наде,
Да ће сунце једном синут'
Обасјат' вам дане младе...

Синуло је, ал за кратко;
Страшна смрт тад разви крила,
Те нас обви тешка тама,
Тежа, но што ј' икад била.

У души ми јоште живи
Лепа речца твоја свака,
Успомена на то шапће:
Нек ти земља буде лака.

Вел. Бечкерек.

Јулка Ф. Маринковића.

Одговор на чланак »Раденичке школе«.

»Женски Свет« у 5. бр. ове год. донео је чланак под насловом: »Раденичке школе«, у којем писац говори о важности оваких школа у нас Срба, које су у више места подигле и основале Добротворне Задруге Српкиња.

Ценимо и уважавамо рад и заузимаљивост појединих задруга око оснивања и унапређења раденичких школа у нас, јер знамо од каквог су замашног утецаја и важности оваке школе на привредни напредак народа нашег, на којем и снага народна почива, — те знајући и схваћајући то, — не можемо допустити, да се наша митровачка женска задруга запоставља другим задругама, као да није кадра схватити важност раденичких школа по наш народни живот и напредак.

Стога ћу само да рефлектујем на онај део горе цитираног чланка, где се говори о покушају г. Петра Кулића из Митровице, да помоћу митровачке женске задруге, оснује код нас раденичку школу, и да је тај покушај, по мњењу пишчеву, наша задруга осујетила, јер да се није смела у тај посао упустити и ако је г. П. Кулић толику потпору — наиме 2000 К годишње понудио.

Ради тачнога обавештаја поштованих претплатника и читалаца »Женскога Света«, изнећу на јавност целу историју о покушају г. Кулића, да оснује у Митровици раденичку школу.

Прошле године, месеца јула, сазвала је бивша управа наше Добротворне Задруге ванредну скупштину ради оснивања раденичке школе, те је на истој г. П. Кулић за подизање оваке школе понудио са своје стране годишњу припомоћ од 2000 К.

Ову понуду подупирала је и тадања управа тиме, да задруга са своје стране на ту целъ вотира извесну своту годишње.

Скупштина је огромном већином одбила тај предлог с мотивацијом, да је тешко и немогуће таку школу бар за сада основати, пошто у нашем месту већ постоји таква слична државна школа, коју ученице уз незнатну уписнину од 1.20 К годишње, дакле, бесплатно похађају, те надаље скромна средства наше задруге, која нам на расположењу стоје, не допуштају за сад толиких издатака, да би се уз припомоћ г. Кулића од 2000 К могла основати така школа, која би одговарала свима модерним захтевима и потребама и која би могла стајати на висини осталих школа оваке врсте.

Према таком стању ствари не може се и не сме нашој задрузи импутирати, као да не схваћа идеју о важности раденичких школа по наш народни живот и напредак, већ држим, да ће свако, ко озбиљно и хладно суди, увидети, да је наша задруга стајала на коректном становишту, кад је горњи предлог одбила, и да се није

никако под наведеним уветима могла упуштати у оснивање раденичке школе, на чије утемељење, издржавање и напредак, обзиром на локалне прилике, треба већих средстава, него што су скромна средства наше задруге.

Из целог садржаја цитираног чланка, а нарочито из завршетка истог сљеди, да је наша задруга требала пошто по то прихватити предлог тадање управе и г. Петра Кулића, те отворити раденичку школу, само да се зове, да смо ју отворили и основали, па макар је сутра и затворили, ако не би онако напредовала како треба.

Тиме смо довољно разјаснили, те припуштамо расуђењу јавног мњења да суди, е да ли је у конкретном случају поступак наше задруге за осуду, онако, као што је писац чланка »Раденичке школе« пред јавност изнео.*)

Једна чланица задруге.

*) Пустили смо овај одговор ради објасњења ствари, о којој је разговор, али уједно изјављујемо, да оним чланком није нигде сумња бачена, још мање изречена, као да митровачка задруга не поња важност раденичких школа, него је изражено само чуђење, што задруга нема довољно смелости, да се упусти у посао,

који обриче поуке и зараде нашој деци, уз потпору, која се нама чини сасвим довољна за така подужећа. После овог објасњења видимо, да тамо већ постоји така државна школа, коју могу бесплатно полазити и наша женска деца, те после тог сматрамо, да би у Митровици била излишна и друга приватна така школа, јер не би имала довољно питомица. Стога је наше мњење, да би задруга могла уз помоћ г. Петра Кулића и наравно с његовим пристанком, отворити другу коју врсту женског привредног рада и занимања, које не култивира та државна школа; можда би се могла отворити цвећарска радња, баштовански течај, вештина кувања или друга која врста домазлука, плетење и везење машином, глачарска (пеглерска) радионица или вештачког накита (машамодлук) и т. д. само не би ваљало одбити добровољну понуду, која се даје на такве ствари и којом би се могла ма која грана женске привреде подстаћи и потпомоћи.

У том правцу смо покренули мисао о раденичким школама, те молимо и нашу поштовану дописницу и чланицу митровачке задруге, да размисли још једном о горњим питањима и да покуша, да са задругом својом изводи оно у привредном смеру, што је за тамошње прилике прилагодено и за наш женски подмладак корисно, па ћемо сви бити задовољни.

Уредништво.

Анегдоте из живота.

Случај и удес.

Сваки, који пажљиво иде кроз живот и који је добар посматрач, искусио је више случајева, у којима је доживео утицај неких тајанствених сила, што неки називају »удесом«, а други пак »случајем« живота.

»Удес је« — тај израз врло често чујемо, а нарочито се примењује на људе, којима се срећа у животу осмехивала.

»Удес је«, — вели се, кад неко стење под притиском привидне несреће. Удес, случај, срећа, звезда и још хиљаду других имена придевамо

случајевима, које време собом доноси у нашем животу.

Удес и случај су мистериозни и ми мало о томе знамо. Ако тумарамо по помрчини, онда нам често неки глас довикује: »Ја тако хоћу!« и милиона се људи покорно клањају томе гласу. Налазимо људе, који привидно заслужују срећу и који се не могу опростити своје несреће, а налазимо људе, који су незаслужено и неочекивано срећни, који немају талента и честољубља и чији је живот све сретнији. Други су опет у животу сироти и несрећни, а имају својства да су

срећни. Ко равна утицајима, који долазе из нека невидљива света? Да ли тај утицај да препишемо звездама, неком непознатом или закону универзума?

У неправичности света гледамо утицај силе, коју морамо приписати самоме човеку, а не ни Богу ни звездама. Ми нисмо играчка неког некорисног случаја, већ је погрешка целе фазе, ако смо несрећни и сироти.

Хиљаду веза нас прикопчавају генерацијама прошлости. Закон наслеђа игра знатну улогу у животу сваког човека, те само кроз нас саме можемо наћи кључ те тајне.

Искуство и знање ће нас брзо научити, да смо ми сами узрок многим срећним и несрећним догађајима прошлости. Тада ћемо постепено дознати за добре и рђаве снаге. Фантоми пролазе са моћи незчања, те ћемо постепено доћи до светлости помоћу наше свести.

Људи ће брзо научити, да сви богови, којима населише небо и земљу, само су непотпуни симболи снага, које у њима почивају.

Сама природа у човека је дуалистична. Објективност његове особе принуђава га, да се равна по властитим импулсима. А човек, који не прима ни опомене ни савете, свакако ће погрешити и странпутице поћи. Свемир није непријатељ човечанству. Једнаке снаге нека се употребе на добре и рђаве резултате. Оне су као електрична струја, која исто тако добро функционира како за убиство, тако за добро дело. Одношај природе према човечанству не равна се према моралу, а не ни према мислима. Ако човек у своме незнању утрчи у муњу биће убијен; и ако се лађом вози по мору, која се не може одупрети ни ветру, ни таласима, утопиће се. И тако је човек код свију догађаја, код небројено несрећних случајева, који га привидно недужна сналазе, сам крив, а то све ради неразборитости и небрижљивости. Дубоко у човеку самом

лежи узвишена свест, о којој само интелект нешто зна, то је наше властито »ја«, и у њему се налази тајна човека, коју смо до сада увек приписивали некој спољашњој сили. То је оно »ја«, које нас упућује, да разликујемо добро и зло, које нам вели, да ћемо оно жети, што смо посејали; јер онај, који рђаво ради, примиће и казну за своја недела. Дубоко у унутрашњости природе царује правда. Пре се мислило, да богови људима спремају неко место на небу, да елементе природне на то употребљују, да човека награде — или казне, да с њиме говоре у бури, земљетресу и грому, да владају ваздухом, морем и народима.

Дакле, кад је човек почео мислити и питати, гледао је у небо помоћу дурбина и тако је открио небројено светова, које управља вечни закон; — проникао је облаке, те је вера, да је Бог у њима, ишчезла. Није нашао у етеру ни бела престола ни беле стазе, па ипак је остао смисао у човеку са правичност која вечито опомиње и прати му кораке. Онај, који чини зла, може избећи гњев богова, може сачувати тајну од других, али не може од самог себе избећи.

Изгледа, да је то »више« у човеку самом неограничено, неизмерно, које се не може ограничити ни простором ни временом. Ту моћ, коју можемо назвати интелигенцијом или анђелом, јако обухвата свест човечју, увек излази на површину у човечјем животу, соколи дух, улева срчаности и поуздања, опомиње човека на опасности и води га на сигуран пут. И то нас никад не напушта! Има људи, који се никада не осврћу на свој унутарњи глас. Брод њихова живота увек потоне, ти људи увек стижу врло рано или врло касно и њихов цео живот је читав ланац несрећа. Али они, који слушају свој глас, не познају несреће, они сами отклањају непријатности у животу. Многи немају никакве друге снаге, никаква талента, осим слушања тога гласа. Тај

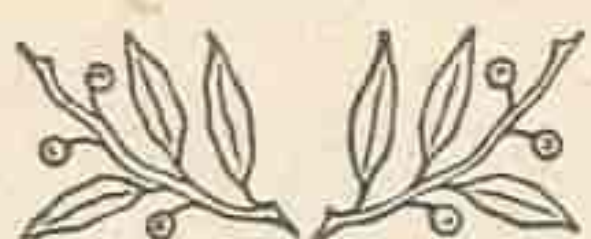
им глас улева поверења, упућује их, да оно раде што треба, он им улева присутности, ако су повољне прилиде. Тада се за њих вели, да су господкри своје судбине помоћу своје ин-аелигенције и воље. Они познају сна-ту својих мисли, те тако савлађују недостатак своје природе. Они могу овладати својим снагама. Али који раде без упутства у пркос снаге и талента, мање ће постићи него они, који су мање даровити, те се осла-њају на глас своје унутрашњости.

Шта желимо постићи на земљи?

Камо нас може водити глас наше у-нутрашњости? Ми хоћемо да живимо у миру, а да нас не мучи сумња и несигурност. Ми тражимо пријатеље, који ће нам верни остати у нужди, ми хоћемо да верујемо у вечност све-та, и моћ човека. Не у опасности жи-вота, не у беди, већ у мирном разми-шљању хоћемо да чујемо глас, који тихо говори: »То је пут којим треба да грем.«

Дух човечји га племени, па живио човек у колеби или у палати.

Ђ. пл. Бота.

Српска свадба весела је.

Веселе је, српски свати,
Невестицу дома прате;
Мајка стоји, руком маше,
Сретно пошло, чедо наше!

Отвара се већ капија:
Отац сипа и напија,
Братац пуца, гласа даје,
Српска свадба весела је!

Сеја љуби, сеја грли,
Гласи у ње изумрли,
У оку јој суза сјаје,
Ал и она весела је! —

»Мили гости похитајмо,
Дома сад се ми враћајмо!«
Предњак бичем вешто маје,
Српска свадба весела је!

Капију нам отворите,
Свадбарину опростите; —
Па нам дођ'те у пођаје,
Српска свадба весела је!

Млада нева сузу крије,
Мислима се дома вије;
Са усана песму даје:
Српска свадба весела је!

Пратиоци подвикују,
Ију... ију... ијују...
Један другог задиркују
— — — — ијују!..

Н. З.

П О З И В

српским учитељима и учитељицама у свима српским земљама.

Учитељско Удружење прославиће у августу о. год. двадесетпетогодиш-њицу свога живота и рада.

Удружење би желело да ову зна-

чајну прославу изведе у друштву свих српских учитеља. Тога ради одлучило је, да на дан 6. августа ове године сазове

Конгрес учитеља

из свих српских покрајина. Управи Учитељског Удружења је част позвати на овај конгрес и прославу све српске учитеље и учитељице да изволе доћи.

Конгрес ће се држати у сали Универзитета.

Сви који желе учествовати на конгресу, нека се изволе јавити Главном Одбору Учитељског Удружења до **25. јула** о. год.

Са српским поздрављем

У Београду, 15. априла 1906. год.

Управа Учитељског Удружења
у Краљевини Србији.

Програм рада

XXIII. Учитељске Скупштине и I. Српског Учитељског Конгреса.

А) Учитељска Скупштина.

Чланови Учитељског Удружења, који желе учествовати у раду ове скупштине имају доћи: 4. августа т. г. тачно у 4 часа по подне на конференцију. 5. августа т. г. скупштински рад са овим дневним редом: а) Отварање скупштине; б) Избор часништва; в) Извештај главног и надзорног одбора; г) Предлози; д) Предлози управа учитељских друштава и

чланова учитељских удружења; њ) Решење о буџету; е) Избор главног и надзорног одбора; ж) Затварање скупштине и раздавање Споменице Учитељског Удружења.

Б) Конгрес српских учитеља.

6. августа т. г. пре и после подне: а) Избор потребног броја председника, потпредседника и секретара за конгрес; б) Одлазак у цркву; в) Кратки реферати о стању основних школа у појединим српским покрајинама; г) разговор о ступању у јачу везу свих српских учитеља ради ширења просвете у српском народу. — У вече концерат.

7. августа т. год. разгледање Београда по нарочитом распореду, помен пок. Гавриловићу и полагање венца пред спомеником његовим, који је подигло Учитељско Удружење на Калимегдану. После подне: Одлазак у Топчидер. У вече: представа у народном позоришту. 8. августа т. г. пре подне: продужење разгледања Београда и појединих културних установа. После подне: Излет лађом у околину Београда. У вече: банкет.

9. августа т. г. испраћај гостију.
Београд, 25. априла 1906.

У П Р А В А
Учитељског Удружења.

Живет' сам хтео...

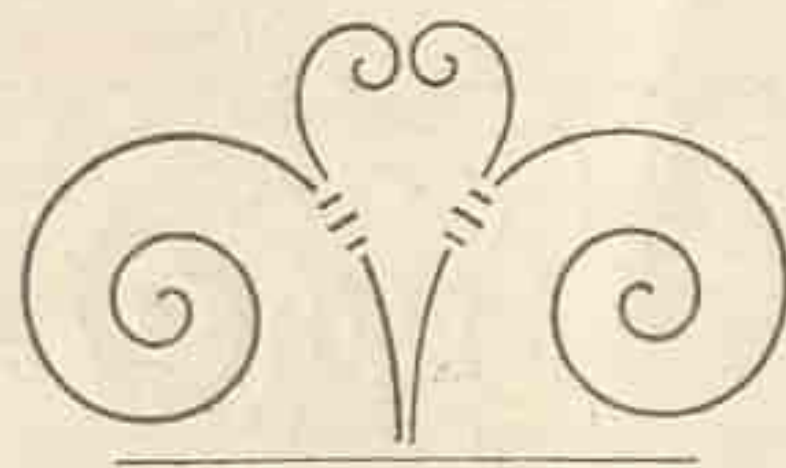
Живет' сам хтео и срећан бити,
Ја нисам знао ни сузе лити;
Ал' суза сама из ока кану:
»Ој, плачи, плачи!« она ми шану.

Љубит' сам хтео, живет' у рају,
Мирисат' цвеће у вечном мају;
Нит' видех раја, нит' познах маја,
Већ постах робом тих уздисаја.

Цвеће сам брао, у венац плео,
Све сам на свету — и себе — клео:
Цвеће је суво, нема су уста,
Моја је клетва остала пуста.

Винковиц.

Бранко Кемпф.

ДОПИСИ.

Баја (на *Духове.*) У четвртак пред Духове посетише нашу варош два наставника глухонемог завода из Сегедина и то управитељ г. Петар Клуг и професор Еден Сабадош са шест својих ученика, да упознају оvd. публику, учитељство и професорство о цели и начину учења глухонеме деце.

Управитељ је држао врло лепо и дугачко предавање истакавши цел и корист ове деце са општег и хуманог гледишта, јер овакова деца која не чују миле и слатке речи материне, нит' умеју потужити се својој мајци и бабајку, те су по мишљењу свију нас остављена на милост и немилост роду и човечанству, ето такову децу њихов завод учи и васпитава, да и од њих начини ваљане грађане ове домовине и корисне чланове друштва човечјег.

Тежак, врло тежак задатак, али у толико више користан и племенит!

Управитељ у своме предавању, рече даље, да су глухонема деца већином, тако рећи сва сиромашна, која не могу у заводу ништа плаћати, а држава само наставнике наплаћује, а за остало оставила је варошима, опћинама, једном речју човечанству, јер вели, наша је дужност као ближњих, да се за такову децу постарамо. С тога се ови заводи, поред припомоћи дотичних вароши и опћина, издржавају од добровољних прилога, те је у своме предавању на срце метнуо свима и свакоме, да по могућству прилажемо на фонд глухонемих. Јер св. Лука каже: *Будише милостиви као што је и отац ваш небески милостив! Подајше и даће вам се!*

После предавања професор г. Еден Сабадош са шест ученика показао нам је досад постигнути успех. Деца су подељена по разредима од 1—5, јер овај завод тек је пет година како постоји, те за то и нема више разреда, а временом биће осам разреда, где ће се поред прописаних предмета за сваки разред, учити још и занату, а женскиње шву и кројењу.

Сви упресмо очи, гледајући шта ће сад

бити. Професор седе мирно на столицу и тихо разговарајући — као да са обичном децом има посла — запита девојчицу из I. разреда, како се поздрављамо? Она одговори (на мађ. језику) лагано на слокове: до—бар—дан; даље је питао: како јој је име и још друго.

Тако је редом питао сваког све више према разреду, шта су и колико учили.

Дође ред на најстаријег, који је Србин православне вере, син учитеља из Сирига Радивоја Тополца, који поред учења из прописаних предмета за V. разред још учи и за књиговесца.

Питао га је не само ко је, где се родио, већ и из земљописа, историје, а на крају даде му једне дневне новине да чита, и он је лагано више на слокове читао лепо и јасно, да смо га сви разумети могли.

Тада професор умоли присутна српска правосл. пароха, да га пита што из веронауке, који предмет — као православно — код свога пароха учи. Свештеник г. Григоријевић запита га: Где се родио Исус Христос, ко му беше мати и отац?? и т. д. на које је дете лепо одговарало, да је са својим одговорима велико допадање изазвао код присутних.

Ова деца, будући већ знају гласове односно писмена, само на уста пазе онога ко га пита, и по томе знају како се уста отварају, шта их питају.

Ето штов. читаоци, такову децу за коју ми мислимо, да су са свим изгубљена, овај завод васпитава и тешком муком и трудом на пут знања и светлости их изводи, да и они са нама осталима могу опћити и на општем добру поради и себи што је најглавније — *насушни хлеб заслужиши.* Па с тога, драги и мили родитељи, ако где наиђете на овакову децу, не одбаците их од себе, нит у просјачење терајте, већ упућујте свакога да их шаљу у овакове заводе, где ће од њих људи постати и где ће се корисноме занату научити.

Прилажимо на фонд глухонемих, јер: *Богу даје зајам онај, који се смилује на сироме и Бог ће му шросшруко наплашиши.* Д. Б—ћ.

У с п о м е н а!

У бујно доба, као младо момче,
Љубио сам прекрасно девојче,
Од виле је много љепша била —
Природа је бјеше украсила!

Вита, танка, к'о јела зелена,
Па још она, руса коса њена!
Али очи, што бијаху њене;
Као муња, кад са неба сјевне!

Кад погледат' њима ме хоћаше,
Милину ми срце осјећаше.
Веља радост по њему с' разлије,
Као роса кад цвеће полије!

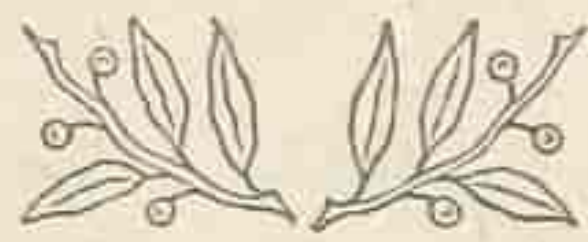
Шекшшајн, 1906.

Ах! што бјеше њено бајно лице;
Као зраци звијезде Данице.
Дивна бјеше — прекраснога лика
Надземаљска то бијаше слика!

Ал' за мало вријеме је била,
Смрт је страшна младу уграбила,
Прије вакта и прије земана
А мене је оставила сама!

Да ј' се сјећам и да је спомињем,
Хумку њену сузам да залијем,
Докле дође оно жељно доба —
Кад ћу и ја за њом у сред гроба!

Мило Иванишевић.

М а ј ц и . . .

О мајко, мајко, у души мојој,
Живота младог гаси се плам;
Где негда срце куцало живо,
Тешке се туге свалио кам.

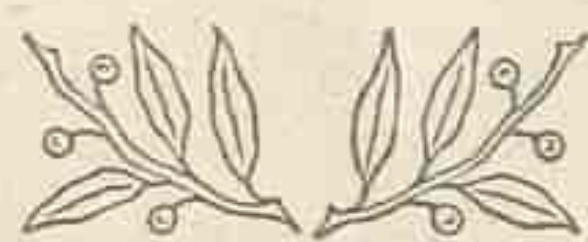
Где мишљах среће градити дворе,
Рушеви црни дижу се сад;
Љубави где сам сејала цвеће,
Увенут видим свој рукосад.

В. Крупа, априла 1906.

О мајко, мајко, ја сама стојим,
У вељој тузи живота свог;
Разрушен храм је моје младости,
У њему вере свргнут је бог.

Ја немам мајко љубави, среће,
За мене злоба царује свуд;
Та, на том свету ја тебе немам,
Пуста је моја млађана груд! —

Анђелија.

Л И С Т А К.

Другарице.

(Мојој Анки Скобла).

Ако не више, али један љетни мјесец провела бих код тетке-Анђелије у вароши К. Волила сам ју врло, јер ми је увијек знала причати тако лијепих прича, да сам се од срца насмијала, или ме је који пут тако растужила, да сам јецала од нека пезнана бола. Кадгод би се сунце изгубило у руменилу својих зракова, тетка-Анђелија ме је увијек из-

вела из куће и то увијек једном мјесту — гробљу. — Ту би обично клекла на један гроб, дуго се молила и плакала, пољубила крст, убрала цвијет са гроба и враћала се кући. Цвијет би спремила у кутију и онда сјела и гледала некуд у даљину, а није волила, да је ко тада буни. Ја сам је за вријеме боравка увијек пратила, па и последије повратка код

ње седла и гледала у њено лице, које је тада било блиједо и оне лијепе плаве очи, које су тада тужно некуд у даљину гледале. Мени је ово њено понашање већ постало обично, али ме никад дјечије љубопитство не нагна, да је упитам за узрок бола. Тек ове године, породи се у мени тежња, да је упитам, а ово је сигурно била жалосна предрасуда, јер се послје више нисмо видјеле. Кад је једног дана дошла са обичне петње и уронула у мисли, сједнем јој крај ногу, наслоним главу на кољена, одлучивши се, да ју упитам за узрок њеног дубоког бола. Није осјетила, кад јој се приближих, није осјетила чак ни кад јој главу наслоних на кољена, али, кад ју зовнух:

„Тетице!“ трже се и пољуби ме у чело. „Драга тетице!“ промуцам ја, „хотете ли ми испунити једну жељу?“

„Сваку ћу ти жељу испунити“, говорила је гледећи ме по коси, „само не тражи, да је чиним у овом часу најсветије успомене жића. Гријеши онај, ко ме сада буну, јер, овога је часа моја душа у крилу Онога горе и моли, откајава за гријех!“

„Не тражим ништа друго!“ поновим опет ја и пољубим јој руке, „само да ми одговорите на ово питање: „Ко лежи у оном гробу, на који ми сваки дан одемо?“

Она ме погледа, сузе јој поћопе и загрли ме јецајући... Неколико ме је минута тако грчевито држала и онда подиже главу и рече: »Године су ту, да схватиш садржину ове приче, која је моја свакидашња молитва, јер сваки дан на ономе гробу ја је понављам у успомени и тада ми је лакше. Немој ме прекидати, већ пусти, да успомена васкрсне у мојим ријечима, јер је она највећа моја светиња.“

Ја јој пољубим руку, а она ме поглади по коси, уздахне и поче:

„Била је кућна учитељица мојих сестара. Видјех ју и завољех. Није била лијепа, обична црнка, али је имала велике црне очи, које су увијек тужно гледале и тај тужни поглед привезао ме је за њу. Знајући, да је по положају нижа од мене, увијек ми је прилазила

озбиљно, али јој свака ријеч бијаше тако мила и ја сам их радије слушала, него фриволна причања модерних госпођица мога положаја. Ја је постепено све више и више вољех, тражих њено друштво, шта више, бијех јој редован гост свако вече, кад би се од нас друштво разишло. И оно вријеме, које сам провела уз њу, било у њеној соби, било шетајући по врту, бијаше ми најдраже. Умјела је тако лијепо, проницаво да суди о животу, у који сам ја тек улазила. Знала је, просуђивала је карактере наших познаника и пријатеља и није се никад преварила. И ово њено просуђивање, много ме је пута избавило из неприлика, у које сам ја често својим неискуством пала. Ја јој дадох своје пријатељство и она га је чувала и бранила, а и животом платила. Годину дана смо живјеле заједно, са једном мишљу и једном душом. Послије годину дана, ја се удам. Остала сам у кући родитељској. Мужа нијесам волила, али су родитељи нашли, да је добар и богат и мени је ваљало послушати. Ја сам ју и даље волила, несрећна удаја још ме више за њу привеза. Никад не бих ни помислила, да је увриједим, а камо ли да ју оставим. Али то дође изненада. Једнога љета дође у наше мјесто мој неки даљни рођак официр на војну вјежбу. С њиме дође и један други, његов друг Светислав. Кад га угледах, ја осјетих неки преврат у цијелом тијелу, од тога часа ја га завољех. Он ми љубав узврати. Ништа сад већ не бијаше за мене свето, ни отац ни мати, ни муж, никога нисам жељела видјети само њега. Цијели сам дан премисљала о томе, како ћемо се у вече видјети и шта ћемо говорити. Муж ми бијаше љубомран и за кратко вријеме изрази своје негодовање према младом официру и он више не смеше да нам у кућу залази. Но, то није спречило моју љубав. Ми смо се и опет виђали и састајали се код гђе Јованке, гђе је он становао. Иста госпођа није била друштво за мене, али њега ради, ето и њу завољех. И кад је дошао онај час, да одем на наш састајак, нема те дужности, која би ме задр-

жала. Јадна Анка, колико ли је само тада бриге са мном имала. Она је знала моју тајну, али ми је била вијерна, ћутала и чувала ме. Била је будни стражар мога живота. Но, мало по мало, ја почех према њој бивати хладнија, гђа Јованка ме све више за се привезивала, док напо-слетку ја своју Анку не заборавих. По недељу дана прође, а ја је и не видим и не осетим жељу, стару жељу, да јој легнем на крило и шапућем све... све што знам... Она је примјетила моју хладноћу, али ме никад једном речцом не упита за узрок. Ја нисам мислила, да ли јој моја хладноћа тешко пада и ако сам знала, да ме много љуби, ја више за њу нисам имала мисли. А она ме је и даље волела и даље била мој дух, по читаве ноћи пробдила мене чекајући и стрепећи за мој живот, моју част. И колико бих пута долазећи кући касно примјетила, да ми није отворила врата служавка, већ она, али бих прошла крај ње хладно, као да је не би ни опазила. А она је јадница зато и излазила, не бих ли јој рекла по старом, коју љубазну ријеч, не бих ли је макар погледала, али моју душу, мисао, цијело биће заузео је он... само он... а други бијаху за мене сви мртви. Од родитеља сам сваки дан редовно била корена за одлазак код гђе Јованке, али би тада Анка увијек за ме одговарала, хвалећи врлине гђе Јованке, којих ова није ни имала. Ја је ни тада не бих погледала, шта више, било ми је криво, што се уплеће у моје ствари. Она је то примјетила, али ме и даље бранила и ја само као кроз сан сам примјетила, да јој је глас плачан... уздрхтан... Једном дођох кући раније него иначе и да избјегнем погледе својих родитеља и мужа одем Анки у собу. Она је сједила и нешто писала, а кад ме угледа, изненађење, радост, осу јој се по лицу, али само за један трен и онда одмах скочи и у највећем страху упита ме, шта ми се догодило. Ја јој рекнем, да није ништа, него баш дођох њој, да видим, шта ради. Она ме погледа не вјерујући, сузе јој овлажише лице, сједе на столицу и дуго је јецала. Док је пла-

кала, ја ју посматрах и опазих, да је много ослабила. Пробуди се у мене сажаљење и стара љубав за час васкрсне, зар да послуже за увијек изумре?... Приђем јој, загрлим ју и запитам, што је тако слаба, премда сам у томе тренутку све погодила, све знала. Није ми одговорила, само ме погледала, као да је хтјела да се увјери, да ли сам ја опет она њена стара Анђелија. Како ми је говорила, опазим јој на руци прстен, кога прије нисам видјела и кад ју упитат, пита то значи, плачући ми одговори: „То је моја друга љубав. Прва си била Анђелијо ти, тебе прву упознах, послуже упознах њега, али изгубих тебе и зато не знаш. Сад опет нађох тебе, а могу да изгубим њега... о, како моје срце слуги.“

Послије смо се још дуго, дуго разговарале опет као и прије искрено, повјерљиво. Но, послуже неколико дана у мене опет уђе хладноћа, ја и опет мишљах само на њега и гђу Јованку. Моја јадна Анка и опет се повуче. Дан по дан, па дође и наш растанак. Војници су већ зором отишли, а он још оста тај дан.

Заказах му растанак у нашој башти... Ох, то вече... о моја јадна Анка... Ја јој не рекох ништа, али је она слутила неко зло и цијели дан ме пратила по цијелој кући. Ја сам то примјетила и пребацила јој, што ми прати сваки корак... Она је ћутала, о како је имала добро, племенито срце, а ја, ја бијех груба... дивља... Кад се смркло, изађосмо у башту у сјеницу, а ја се украдем и одем на означено мјесто, чекајући њега. И он дође... а како ли ми ти часови тешко падају... Заклињасмо се животом, срећом, свим светињама, да ћемо једно другом вјерни остати, а блиједи мјесец био је ниједи свједок наше тајне... И вријеме прође... дође час растанка... он пође мени, да ме загрли... али у томе часу чу глас мога мужа: „Сад сам те уловио, лопове среће моје! Стој, да својим невриједним животом платиш моју част“, и диже револвер, да сјури у главу мога Светислава, који је још преда мном клечао. У том моменту

дотрчи Анка као без душе и изван себе изговори: „Светиславе, Анђелијо, ја ћу Вам испунити жељу! Светиславе, ја ти љубав узвраћам, води ме собом, ја сам само твоја!“ Ја се и Светислав погледасмо, осјетисмо, да смо спашени, али уједно и да смо изгубљени за увијек. „Анка моја!“ викну Светислав и пође њој, »што сте ме толико мучили, не само мене, већ и друге“ ... и окрете се моме мужу, који му притрча и загрли га, честитајући му ... Ја бијех спашена, избавила ме моја Анка, коју сам ја тако немилостиво од себе одбијала. И ако у томе тренутку осјећах срећу, што сам избављена, не имадох ријечи, да своју забуну сакријем, већ стадох као стијена ... разочарана ... убијена ... И муж је требао само да ми приђе и да ме погледа и ... вео би био раскинут, тајна откривена. Али моја Анка, моја добра, презрена Анка и опет ме побједи својом племенитошћу.

»Анђелијо, зар нећеш да ми честиташ?« рече ми прилазећи, а тешке сузе загуше јој ријеч у грлу. Загрлисмо се, зајецасмо ... двије другарице опет искрено ... вијерно, исповиједаху своје срце ... осјећаху губитак своје среће, која се више неће вратити. Светислав је зором отпутовао, али је обећао за три недеље доћи по Анку. Цијело то вријеме, ми смо провеле у њезиној соби, тражећи излаза из те несреће али, излаза није било... Једна је морала бити жртва и та је била моја добра, племенита Анка. Није хтјела да покаже, да јој је тешко, да је боли, што своју срећу жртвује мени, али ја сам то видјела и болило ме је... ужасно ме је болило. Моје срце више није било мирно... у њега се усели страх за моју Анку.

И нисам се преварила. На дан вјенчања пошаље своме вјеренику брзојав и исти дан добије други натраг, да је он нагло смрћу умро... Није заплакала, није уздрхтала, била је мирна, али ја сам видјела, да јој је та мирноћа живот убла... Сутрадан отпутоваше. Писала ми

је често, готово сваки дан, а он никад... Она је увијек у писму спомињала и њега, како јој чини сваке угодности и пази је, али то је само зато, јер види, да ће се скоро вјечно растати... Послије годину дана добијем брзојав да дођем, и ја одмах одох... Дочека ме он. Био је сатрвен и говорио је са мном без старих осјећаја, миран, помирен судбом... Кад ме уведе у собу, мени се срце стегну ... на одру угледах њу... моју Анку... Била је мртва... Умрла је... оставила ме без једне ријечи... а ако је имала икоме, то их је имала говорити мени... виновнику њене несреће... смрти ... Одведе ме у другу собу... открили плаве завјесе дјечијих кола и иза њих угледах малену главицу... лик Анкин... Тај лик гледам ја и сада у теби моја Наталијо, јер оно мало невинашце била си ти“...

Преста... загрли ме и дуго, дуго је јецала... Ја је не хтједох дирати, а кад се утиша, уста да пође, али ја је ухватим обема рукама за колена и плачући упитам:

„А гђе је мој отац?“

Она опет сједе и тешком муком проговори:

„Послије годину дана и он оде за својом Анком и ено их обоје под оном хумком, коју ми сваки дан обилазимо...“

Уста и изађе из собе... Чудни, до сад незнани осјећаји са мном овладаше... Сад се магла разви... сину знак сазнања, наста тешко доба по ме... Тешка ми бијаше јава, која једним тренутком одузе ми све, учини ме сирочетом... Послије неколико мјесеци тетка умре, а ја је закопам под ону исту хумку, нека и у земљи буде са онима, које је тако волила. Ни један дан не бих пропустила, а да не походим тај гроб, који ме привеза успоменом родитеља и душом, која је била сама племенитост и доброта, али, зар судба хтједе, да јој дани живота буду тако горки и чемерни ...

Б. Крупа, фебруара 1906.

Анђелија Ђонлићева.

Материнска љубав.

Имао сам пријатеља — Боже, прими његову светлу душу; нашто да она светли тамо у поларном свету, где је осуђен да живи? — Прими му Боже душу, јер светлост њена неће расветлити ледену кору оне пустиње, нити разагнати густу маглу њену...

Имао сам пријатеља.... У доба када му се ближила несрећа, био је још врло млад. А, јер је био један од оних људи, који увек иду правим путем, доспео је тамо, где је сад, а од куд се никада неће вратити...

Имао је матер, старицу од шездесет и три године, којој је смрт већ на врата покуцала.

Једног те истог дана добих вест о ономе, шта се с њиме десило и писмо његове мајке, у коме ми је јављала, да ће њен син доћи на дуже време к мени у госте.

Писала ми је, да моме старању поверава душу и тело његово, питала ме је, је ли већ приспео, како се осећа и како се слажемо?

Кад сам то писмо прочитао, учини ми се, као да видим пред собом болну, изнурену старицу... као да јој гледам у оне благе очи, што ће се скоро за навек склопити — очи, чији ће и последњи поглед светлити материнском љубави. Знао сам: само мисао на њега, брига за његову срећу, њен живот — живот, који се ево гаси.

Да ли да јој јавим истину?

Има једна истина, која је човеку потребна: истина, која убија у човечијој души сваку и најцрњу пегу и пламом стида сагорева у њој све ниско и лажно.

Та истина, нека нам је увек добро дошла! Али, има и друга једна истина, која као тешки камен пада на човечије срце; она разорава у њему све наде и тежње, убија могућност живота.

Та истина нека је далеко од нас! Јавим ли старици, да је њен син

за њу за навек изгубљен, ја ћу је убити... Или, ако не умре... ако њен живот не подлегне удару тог страшног гласа... ако у њој изумре само оно, што сачињава језгру човечијег живота... и тај отров, неизлечива туга огорча њене последње дане?...

Двадесет и осам година чувала га је она од сваког зла, радила је, жртвовала све за њега и, зар да сад, на крају мучног живота, сад зар да јој то страшно сазнање одузме чврсту, поносну веру: син мој је у цвету младости и снаге, он не треба туђе помоћи, сам ће од сада водити борбу живота и у њој победити!

И, зар њој, која свето верује у његову победу, њој да кажем: твој син је побеђен!?

Не, не — лаж је боља!

И тако, подражавајући рукопис мога пријатеља писах јој писма са насловом: Моја врла, добра мајко!

Она ми је срдечно одговарала; опомињала ме, чега ми се ваља чувати, доказивала ми, како је потребно, да се топло одевам и још много што-шта, а све са особитом поузданошћу.

Ја опет, као пажљив син, често сам јој јављао, да сам здрав и срећан; описивао сам јој моје успехе у животу и међу људима и признавао умесност њених опомена и савета — а она — пресретна одговарала ми:

»Мили, једини сине мој! Још никад ниси био према мени тако искрен, нежан као сада што си. Бог нека очува и награди чистоту твоје душе и твога срца, чистоту, која обасјава моје последње дане!«

Ја сам и даље, црпећи све богатство моје маште, служио се најнежнијим изразима, бирао најлепше боје за слику моје среће и писах јој: »како је леп, како мио живот за онога, ко има тако добру, свету мајку.«

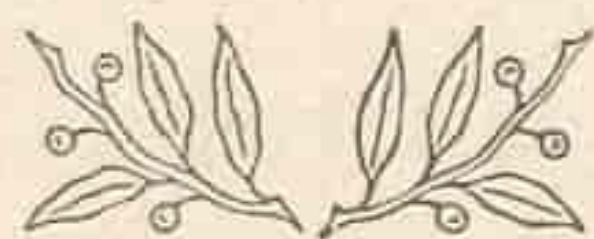
Она ми је одговорила: »Лако уми-

ре матери, која има тако ваљаног, верног сина.»

И умрла је, верујући у срећу свог

јединца, онда, кад се он одмарао на једној робијашкој станици путујући у далеки, хладни север — у Сибир.

С руског **Мира.**

Рад добротворних задруга Српкиња.

Митровица.

5. (18.) марта о. г. одржана је X. редовна главна скупштина Српске женске добротворне задруге у Митровици.

Пошто се је скупио леп број чланица, отворила је потпредседница гђа Јелена Ј. Мијић скупштину и поздравила чланице, које све више и више схваћају свој позив као задругарке и све одушевљеније раде на добру ове наше племените и корисне установе и позива перовођу, да поднесе извештај о раду одбора у минулој години.

Перовођа (гђа Љубица Радошевић) изјављује, да ће поднети извештај о раду одбора у минулој години само од 4. (17.) јула, јер је 3. (16.) јула стара управа поднела скупштини извештај о раду од 1. јануара до 3. јула, поднела оставку и изабрана ова нова управа.*)

Редовних чланица имала је наша задруга 141, потпомажућих 29. Од скупштине изабрана председница гђа Наталија Месаровићка, поред

*) Не можемо, а да ма у неколико речи — ни по бабу ни по стричевима — не рекнемо, зашто је стара управа поднела 3. (16.) јула 1905. оставку, коју је скупштина примила.

12. (25.) јуна одржана је ванредна скупштина ради оснивања српске женске раденичке школе у Митровици. Г. Петар Кулић хтео је давати нашој задруги прве године 2400 круна, а после сваке године К 2000 а да задруга у своје руке узме ту школу, те је и морално и материјално потпомаже. Чланице скупштине радо и вољно одзивају се предлогу г. Кулића; уложиће сав труд, знање и умење око изведења овог дела, али не смеју пристати, да задруга од свог иметка допринаша овој школи, јер јој је иметак још мали па се боји за успех ове школе поред овде већ постојеће државне школе. Скупштина је са 41 против 12 гласова одбила предлог одбора, који је у том видео неповерење скупштине, те је предао оставку 3. (16.) јула која је прихваћена. После кратког времена сазваше госпође (бивши одбор задруге) с г. Кулићем скупштину ради оснивања раденичке школе и без помоћи наше задруге. Састаше се, донесоше штатуте, претресосе их и . . . на том остаде.

најбоље воље, није се могла примити председништва а дужност председнице вољно и савесно вршила је гђа потпредседница Јелена Ј. Мијић. Две одборкиње обишле су сиротињу која ужива потпору задруге а сиротињи је издано: 1065 круна а на одело сиромашној деци 90 круна.

На св. Николу поздрављена је Њег. Светост патријарх Георгије као почасни члан наше задруге, а на св. Стефана (27. децембра) као на крсно име наше задруге, уз суделовање месног црквеног певачког друштва, осветио је свечарску водицу и пререзао свечарски колач парох г. Драгомир Радошевић, који нас је у свом говору одушевио, да истрајемо у овом племенитом, Богом благословеном раду нашем. Колач је пререзала потпредседница с гђом Наталијом Месаровићком, која је леп прилог задруги дала а за њом и остале чланице. Уједно је решено, да крсно име наше задруге (св. Стефана) сваке године прославимо само резањем колача а забаву, која је у вече тог дана држана, одржимо други пут.

Највише су одборкиње уложиле труда око приређивања забаве у очи нове године. Чист приход надмашио је све досадање, изнео је 568 круна. Мило нам је споменути, да су нам се браћа Хрвати у толиком броју одазвали као никад до сад.

8. (21.) јануара о. г. одржан је годишњи парастос умрлим чланицама наше задруге. Осим тога издао је одбор многу припомоћ појединим црквама или друштвима.

Скупштина је једногласно узела на знање извештај перовође као и прегледачица рачуна, да је стање благајне 31. децембра 1905.

1. У уложним обвезницата	К	12.732'05
2. У обвезницама	К	28'—
3. У готовом	К	624'60
	свега	К 13.384'65

Потпредседница моли скупштину, да приступи избору новог одбора.

Скупштина бира једногласно за председни-

цу Јелену Ј. Мијић, а пошто се она није никако могла примити те дужности, буду једногласно изабрани за председницу Александра Милутиновић, за потпредседницу Катица Мркић, за благајкињу Зорка Борота, за одборнице: Зора Белановић, Мила Веселиновић, Јелка Јелић, Милка Ковачевић, Марија Марић, Даринка Месаровић, Вукосава Миловановић, Јелена Томић, Олга Чобанић, Даринка Шљивовачки и Љубица Радошевић (пошто се не хтеде више никако примити за перовођу), за перовођу Никола Илић; за прегледачице рачуна: Ана Живковић, Драгиња Лукић, Милева Радак и Марија Чучковић.

На предлог Зорке Бороте изјављена је записнички захвалност досадањој ревној потпредседници Јелени Ј. Мијић, која је с великом вољом и благошћу, мудро, са пуно такта и објективности председавала у свима одборским седницама.

Пошто није било више никаквих предлога, закључује потпредседница скупштину, пошто су за оверовљење записника изабране гђе Мара Мојић и Бојана Војводић.

*

Тако је одржана у највећој слози и једнодушности Х. редовна скупштина наше задруге. У одбор су изабране чланице свију сталежа, вољне да заједнички допринесу овој установи и послуже оној сврси, ради које је задруга основана. Десет година навршило се како је основана; десет година шири она свој благотворни утицај у нашем месту. У њезино се коло ухватило све што има срца и душе, што боље мисли и осећа, што сложено хоће да ствара и ради. Нек им је срећан рад и, дај Боже, дочекали и двадесетгодишњицу.

Сарајево.

Добротворна Задруга Српкиња у Сарајеву издала је на своје грађанство овај позив:

Добротворна Задруга Српкиња у Сарајеву закључила је у другој редовној одборској сједници да замоли све пријатеље српске сиротиње и српског нарочито жељског напретка, да постану чланови ове задруге. За ово кратко вријеме рада показао се је знатан успјех, многа је суза сиротињска обрисана, а и неколико је сирочади наше, бар пред празнике обрадовано.

Пеколико болесне и саморане сироте добијају и ако за сад малу, али сталну мјесечну потпору.

Да нам дјеца нарочито радника наших не буду остављена прије школе сама себи, него да их некупимо, корисним послом забавимо и васпитамо — намјеравамо, ако Бог да и будемо сложни, да још ове јесени отворимо српско забавиште.

А да живот сестара наших, а будућих матера српских не убијају тешки послови, не разоравају слабе зараде и не трује никотин — ради смо, да створимо и то што прије школу за стручно васпитање њихово. Истина, ово за нас растројене изгледају неостварива подухећа, јер ми и не знамо шта је све слога кадра, али познавајући осјећање и снагу појединца, особито жене и мајке у породици, а уздајући се у моћ слоге, увјерени смо, да нам је здруженима осигуран успјех у сваком подухећу.

Позивамо овим сваког пријатеља напретка из мјеста и са стране, да помогне ово коло српских сестара, а надамо се, да неће ни једна Српкиња, која може, остати ван и не бити члан задруге наше.

Редовна чланица (задругарица) може бити свака пристојна Српкиња без разлике вјере, која је навршила 17. годину, а плаћа 1 К мјесечно.

Помагач задруге може бити сваки пунољетан и пристојан Србин и Српкиња, ако плаћају мјесечно 60 хелера.

Оснивачица или оснивач задруге може бити свака одрасла и пристојна Српкиња и Србин, који уплате једном за свагда 100 К или у мјесечним оброцима од 10 К.

Добротвори су задруге свака Српкиња или Србин, који дарују задрузи најмање три стотине круна од једном или у 20 мјесечних obroка по 15 К.

Сарајево, 26. априла 1906.

Одбор Добротворне Задруге Српкиња.

Предеједница:

Тајник:

Јелена Н. Самарџија.

Стево Марковић.

С е г е д и н.

Част ми је врло поштовани г. уредниче доставити Вам извештај и рачун наше задруге о њеном раду за прошлу 1905. годину.

Из приложеног рачуна види се, да наша за-

друга располаже са врло лепим капиталом, е којим би се могло више шта радити у каквом чисто српском месту; но пошто је код нас Српство врло ретко и за већи рад малобројно, то се и не може друго што радити, осим давања и делења милостиње и потпоре за убоге и потребне.

Главни приход и извор задруге за своја добротворства дају поглавито прилози и милодари овдашњег племенитог — и понајвише мађарског — грађанства, које се молбама задруге врло лепо и предусретљиво одазива; тако је ове године само скупљањем милодара прибавила задруга 610 круна. У овом погледу заслужују свако признање и хвалу скупљачице, госпође: уд. Дра Јована Сремца, председница задруге, којој се може опстанак, успех и цео досадањи рад задруге приписати, даље гђи Ани Савићевој, Јелени Телекиници, гђци Иконији Блажић, а понајвише је у том стекла заслуге: гђца Даница Јаникићева, која је својом ревношћу толико припомогла, да јој је задруга као родољубивој и врлој Српкињи изјавила записнички своју захвалност.

На страни издавања налазеће се своје сведоче, да задруга и поред горе наведене незгодне околности у сваком погледу стоји на висини свог родољубивог, добротворног позива. Задруга потпомаже три Српкиње ученице овдашњих виших женских завода (Црногорку Ђосић, Милицу Јеврић и Иди Рамадамовић), потпомаже једну стару сироту удову (Веселиновићка), „Привреднику“ у, овом племенитом српском заводу одредила је задруга стални годишњи принос од 50 круна. Има задруга осим тога једног питомца, сиротана — по имену Лаза Маринков —, који нема ни оца ни мајке, тог је задруга у основној школи дала изучити, а сад га је дала на занат код овдашњег Србина и ваљаног занатлије Подгорице и стално се брине и данас за одело, алат и остале потребе свога питомца.

Приликом 25 годишње прославе новосадеке женске задруге из разних, а највише из материјалних околности није се могла наша задруга депутацијом одазвати, те је стога, за знак сестринско-српске узајамности поменути светковину брзојавно и усрдно поздравила.

Концем прошле године захвалио се на тајништву овдашњи српски учитељ г. Јанко Ђ. Ђосић, а тако и супруга му на одборништву и

чланству и задруга је изабрала за тајника г. Теодора Раданова, жељезничког чиновника, а за одборницу гђу Јелену Телекиницу. Као нове чланице уписаше се: г-ђе: Исидора Крстић и Евгенија Раданова.

Број садашњих чланица је: — дваесет — истина мален, али чврст и у раду сложан, те се надамо на темељу досадањег рада, да ће задруга и у будућем своме раду достојан одзив и бољи успех показати.

Са особитим поштовањем

Теодор Раданов
задруж. тајник.

* * *

Рачун добротворне задруге Српкиња Сегединкиња при храму св. оца Николе за годину 1905.

А.) П р и м а њ е.

1. Сувишак од године 1904.	К	94'22
2. Од скупљених прилога	К	551'10
3. Прва полугодишња камата	К	200'20
4. Друга полугодишња камата	К	201'51
5. Од чланарине	К	66'—

Укупно К 1113'03

Б.) И з д а в а њ е.

1. Црногорки Ђосићевој стипендија	К	200'—
2. Милици Јеврићевој стипендија	К	80'—
3. Припомоћ старој Веселиновићки	К	120'—
4. На одело и изучавање Лазе Маринковог, питомца задруге	К	165'04
5. Хонорар тајнику	К	30'—
6. Послуга	К	20'—
7. Старој попадији Јовановићки за укуп у припомоћ	К	50'—
8. Ракоциев спомен	К	10'—
9. Глуво-немима	К	5'—
10. За венац Кулињи-е	К	8'—
11. За горњо-варошки барјак	К	5'—
12. Гимназији	К	2'—
13. Месним листовима за обнародовање	К	40'—
14. Привреднику	К	54'16
15. Пољопривредном друштву	К	4'—
16. За непредвиђене трошкове	К	25'98
17. Разне припомоћи	К	69'16
18. „Женски Свет“ претплата	К	3'—

Укупно К 891'34

Сувишак за годину 1906.	К	221'69
Капитал у штедионици	К	12712'46
Задружна имаовина	К	12934'15

Уд. Др. Јована Сремца с. р.
председница.

Теодор II. Раданов с. р.

тајник.

Уд. Марија Јаникијевић с. р., благајкиња.

Прегледачице рачуна:

Ана Шивић с. р. Јелена Телеки с. р.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју одборску седницу 26. априла (9. маја) о. г. под председништвом своје начелнице, г-ђе Јулке Радвановићке. На овој седници је прочитан позив маџистрата сл. кр. вароши Новог Сада од 5. маја о. г. којим се позива задруга, да учествује на инсталацији новог великог жупана варошког пресветлог г. Дра Аладара Вале, која ће се држати у великој варошкој дворани 1. (14.) маја о. г. Умољене су, да у име задруге поздраве новог вел. жупана, пресветлог г. Дра Аладара Балу подначелница г-ђа Катница пл. Нозићка и одборкиње г-ђе: Ангелина Ђ. Поповићка и Марија Плавшићка. — На дописе сарајевске Добротворне Задруге Српкиња одговориће се, да ова задруга нема ни својих ни страних правила за стручне школе и забавишта да им пошаље на послугу, него их упућује, да се за то обрате вел. кикиндској и панчевачкој задрузи. — Извештен је одбор, да је докупљени хански плац обграђен с фронта са летвама, као и заграда Матице Српске што је на том плацу. — По извештају изасланица одборских опроштена су до краја ове школеке 1905.—6. год. од плаћања пристојбе забавишне сва она деца, која и досад нису плаћала; а од идуће школ. 1906.—7. год. плаћа ће сви они, који су имућнији.

Мостар.

Добротворна Задруга Мостарских Српкиња држала је 25. о. мј. своју редовну скупштину. Према извјештају привр. одбора, задруга је отпочела свој рад 1. фебруара о. г. Ипак за ово кратко вријеме задруга је лијепо напредовала, што се одзива од стране чланова тиче. Задруга

има у готову 3267 К 12 х, а у потраживањима 685 К, дакле скоро 4000 К.

Привремени је одбор упутио влади молбу, да отвори женску радничку школу и забавиште.

У нову управу изабрате су ове госпође и госпођице: као предеједница г-ђа Љубица Шантић, као потпредседница г-ђа Вукосава Ђуковић, као благајкиња, г-ђа Даринка Перин, као књижничарка г-ђица Зорка Шолпина. За тајника је изабрат г. Светозар Ђоровић.

Сан-Франциско.

Овдашња Добротворна Задруга Српкиња одржала је 14. фебруара о. г. своју прву годишњу сједницу, која је текла овим редом:

По што се је у пркос непогодна времена сакупио довољан број чланова, предеједник г-ђа С. Шимрак, поздравила је присутне добродошлицом, а за тим позвала друштвеног тајника, да поднесе присутнима извјештај о раду и напретку задругину, који је сљедећи:

Добротворна Задруга Српкиња, основана 2. новембра 1904. год., одржала је 14 редовних и 2 ванредне сједнице, на којима се ријешило 20 предмета. — Радом и марљивошћу задругарица, као и материјалном помоћу Срба из Сан-Франциска, Бјута (Монт) и Фресна (Кал.) Задруга је успјела да оснује српску школу, која је до данас, према приликама, потпуно одговорила нашој потреби гледе на ширење и његовање нашег језика. Даље, задруга је дала једну забаву са којом је успјела морално и материјално. Приход на истој изио је 157.70 дол. а расход 90 дол. Према томе остало је чисто 67.70 дол.

Задруга је славила своје крено име са благодарјењем у цркви и сјајном вечером, на којој се извршило резање колача у присуству великог броја гостију. На дан установљења задругиног уписало се је 20 чланова, који је број порастао до данас на 45. Од свих чланова 7 их је из Бизби Ариз, а 2 из Фресна, Кал., остали су одавде. Задруга је примила добровољних прилога 297'20 дол., чланарине 139'25 дол., свега 436'45 дол., потрошено 46'10 дол., остало чисто 390'35 долара.

Фонду српске школе даровано 275'25 дол.

Од чланарине примљено је 88'25 дол. Свега 336'50 дол., потрошено 123'10 дол., остало чисто 240'40 дол.

По прочитању извјештаја и пошто је овај

био овјеровљен, прешло се на бирање друштвене управе за текућу годину. По жељи свих задругара остала је пета управа.

Не можемо а да овим путем не благодаримо свима, који су ма и у чему били задрузи на руди. Особито хвала овомјесном Српском клубу, који је у свакој прилици помогао задругу, па је није заборавио ни о својој забави, приређеној о Савину дану о. г., него се сјетио наше установе, српске школе, даровавши јој чист приход са пете, у износу 35'40 дол. Нека му је за то част и хвала!

Од примљених прилога један је од 5 дол. приложен од стране г. Мића Т. Балића прили-

ком смрти Франа Занновића, мјесто вијенца му на гроб. Ово је први прилог ове врсте и начин давања врло умијестан, те би било племенито и корисно, да се угледамо на дароваоца.

Опет хвала свима задругиним пријатељима на љубави и пожртвовању за њезин напредак.

С. Ширак,
предсједник.

О. Зеновић,
тајник.

(Шта је после катастрофе тамошње са овом задругом не знамо; али да ће и на то друштво потрес имати уплива, рачунамо за цело, те очекујемо од наше поштоване гђе О. Зеновићке, тајника, да нас извести како сад стоји тамо са задругом и срп. школом. — Уредништво.)

Г Л А С Н И К.

Конгрес српске трговачке омладине. Новосадска трговачка омладина удружила се пре 5 година, а од четир године овамо има и своја одобрена правила те ради на томе, да своје чланове што боље образује у својој струци, те је тога ради отворила вечерње течајеве, у којима држе стручно образовани људи вечерња предавања из појединих грана трговачке струке. Поред тога уче се штедњи и разумном и умереном животу.

Тим примером подстакнути почела се та омладина удруживати и по другим варошима: Панчеву, Вршцу, Сентомашу, Сомбору и т. д. али је то све ишло споро и површно, те је новосадска омладина имала намеру, да унесе више воље и живота у рад и стога је сазвала ове године за први дан Духова конгрес те омладине, која се врло лепо одазвала и с одушевљењем прихватила идеју удружења. Како смо извештени, било је овде са шестнаест места искупљене омладине, која ће по повратку своје живе порадити на својој организацији. У вече је било приређено велико Село с песмом и дилетантском представом, које је ону дупком пуну паробродску дворану у пуној мери задовољила. Играчи су одреда сви лепо одиграли своје улоге у комаду: „Пола вина, пола воде“ од К. Трифковића а на име: г. Душан Зестријан и г. Михајловић а особито су задовољиле публику г-ђице: Зорка Михајловићева и Јованка Монашевићева са својим живим приказима. После представе настављена је играња. Кором је управљао г. професор Иса Бајић, а дилетант-

ском игром г. Петар Крстопошић, те за тако леп успех припада и њима велика хвала.

Други српски соколски слет, држаће се на Видовдан 15. (28.) јуна о. г. у манастиру Раваница, а приређују га српски соколи из Вуковара, Загреба, Земунa, Ирига, Карловаца, Коренице, Митровице, Осека, Руме и Шида. Они ће тамо приредити јавне већбе са надметањем у гимнастичним и јуначким играма.

Забаве. *Доброшворна Задруга Српкиња у Сарајеву* приредила је на Спасовдан 11. јуна о. г. забаву с шомболом и игранком уз суделовање друштва „Слоге“ и „Српског Кола“.

Сарајевско друштво „*Просвјета*“ приредило је на духовски понедељак 22. маја о. г. забаву с игранком.

Српско православно цркв. певачко друштво „*Св. Саво*“ у *Фочи* приредило је први дан Духова о. г. забаву с игранком.

Све три забаве су приређене у корист својих друштвених благајна, те примају и својевољне дарове.

Српска виша девојачка школа у Н. Саду приредила је на Спасовдан 11. (24.) маја о. г. своју редовну забаву с игранком у корист својим сиротим ученицама. На тој су забави певале ученице те школе у три гласа 1. а) *Учили се,* б) *Ала је леп овај свет* речи Змајовине. 2. *Мајски дан,* речи Данице Блажић-Попове ученице IV. разреда исте школе; 3. *Низ српских народних песмица* VII. и 4. *Српски Свашовац.* Песме је пратила војничка музика 70. пуковније петроварадинске, а све су тако складно и

лепо отпеване, да је милина било слушати, а за то има највише заслуга г. управитеља *М. Борђевић*, који спрема и учи ту децу. После ових песама одиграла су деца „Гордану“, дечију глуму, коју је за те ученице написала наставница тог завода, позната са тих лепих особина, г.ђица *Милева Симићева*, а суделовале су у том ученице: *Олга Давидовићева*, *Милева Давидовчева*, *Јованка Тодоровићева*, *Ана Савићева*, *Ружица Ђирковићева*, *Даница Блажић-Попова*, *Софија Драголовићева*, *Јованка Стратимировићева*, *Анђелка Љубишина*, *Даринка Богвићева*, *Милица Јовановићева* и *Даница Вулкова*. Комад има лепу и почну тенденцију, а деца су под управом писца мајсторски одиграли, те су у пуној мери публику задовољили, која је и деци и наставницима своје признање исказала у општим изразима: живели!

Јавна предавања. На молбу „Кола Српских Сестара“ примили се најодличнији књижевници наши да држе низ својих предавања у корист пострадалих Македонаца и Старосрбијанаца. Предавања је отпочео г. Сима *Машавуљ*, а говорио је о црногорским женама, а типове је узео из *Његушевог „Горског Вијенца“* и *Ненадовићеве књиге*. На предавању је био и сам краљ *Петар I*.

Добротворна Задруга Српкиња у Иригу спрема се, да подигне у своме месту српско православно забавиште.

Нова српска земљорадничка задруга основана је у *Петровчићу* у Срему и с њоме има сад 64 такве задруге у Срему.

Вршачка Добротворна Задруга Српкиња, одликовала је заслужну г.ђу *Савку дра Јована Суботића* избором за *почасну чланицу* своју и послала јој декрет у Цариград, где се она бавила кратко време. Г.ђа *Суботићка* се брзојавно захвалила задрузи на тој почести.

Учитељско деоничарско друштво. У Новом Саду ће се основати деоничарско друштво под именом: *Српска учитељска новчана задруга, деоничарско друштво*. Досадашња учитељска задруга уписује сад деонице (акције). Досадашњим члановима урачунаће се уплаћени удели (честице) у деонице. Нови деоничари моћи ће врло лако уплатити деоницу, месечно све по 5 и 10 круна. *Деоница износи 50 К*, а биће уписано хиљаду односно две хиљаде деоница. Деонице се могу одма од данас уписивати, а крајњи је рок упису 31. децембар 1906. Управа моли другове учитеље и пријатеље своје, да се својски заузму за уписивање. Уписнина је 1 К по деонци. Ко жели да се упише, управа Српске учитељске новчане задруге у Новом Саду радо ће му послати проглас и уписни табак.

Гђица Милица Богдановићева, ћерка г.

Синише Богдановића, умировљеног пуковника и српског историчара у Загребу, положила је на загребачком свеучилишту професорски испит. Ово је прва Српкиња, што је положила професорски испит на загребачком свеучилишту. — Живела!

Бањалучани за своју школу. У недељу 9. априла о. г. састала се први пут скупштина срп. православног школског одбора у Бањојлуци и на предлог свога честитог учитеља *Милоша Костића*, донесе се једногласно решење, да се подигне нова школска зграда за осн. нар. школе. И одмах ту упишу сами чланови 6000 круна добровољна прилога за ту цел и изашљу одбор од 13 лица, да купи даље прилоге. Из данашње читуље сазнали смо, да је на ту цел оставио пок. *Никола Дрљача 5000 К*. И тако ће Бањалучани добити још ове године нову и здраву зграду за своје школе, све из добровољних прилога. Ето, шта може да учини сложан рад и добра воља!

Споменик првом угарском краљу св. Стевану откривен је 8. (21.) маја о. г. у Будимпешти у присуству самог краља Франца Јосифа I., владе и целог народног представништва, земалских посланика.

Конгрес српских учитеља. Ове се године навршује 25 година, како се удружили учитељи у Србији, под именом: „Учитељско Удружење“ и како издају свој лист „Учитељ“. Поводом тим, хоће то удружење да прослави ову годину у кругу свих српских учитеља као садругова својих, те позивају све учитеље и учитељице у Београд на конгрес, који припређују 6. (19.) августа о. г. који ће се држати у сали *Универзитетна*. Позив и програм за тај састанак доносимо на другом месту.

Одликовање. Задарски срп. прав. епископ и одлични књижевник црквеног права, г. др. *Никодим Милаш*, одликован је од руског цара *Николе II*. орденом св. Ане првога реда.

Г. Стеван Турчић, управитељ „Београдских Новина“, одликован је од књаза *Николе Даниловим* орденом II. степена, за учињене услуге Црној Гори.

Наш сарадник г. *Васа Кршић-Љубисав*, у песми и лепој књижевности познат под именом: „др. *Казбулбуц*“, одликован је од црногорског кнеза *Николе I*. *Даниловим* орденом IV. степена. Честитамо!

На конгресу српских земљорадничких задруга који је одржан ове године у граду Осеку 16. (29.) и 17. (30.) маја о. г. држао је предавање о привредном унапређењу нашег народа г. др. *Младен Лисавац*, земаљски посланик иришког среза.

Верени и венчани. Г. *Милан Вујић*, чиновник кр. порезног уреда у Тителу, син дра Јована Вујића, адвоката из Сомбора, верио се с гђицом *Маријом Степановом*, ћерком тителског пароха, г. Емила Степанова.

Г. *Лаза Петровић*, чиновник овдашњег Трговачког Удружења, верио се с гђицом *Олгом Ранковићевом* из Чакова (у Банату).

Г. *Милушин Борић* из Вршца, верио се с гђицом *Ангелином Апостоловићевом*, такође из Вршца.

Наш сарадник г. *Александар М. Николић*, артиљериски поручник из Београда, верио се с гђицом *Видосавом Ј. Паншелићевом* из Београда.

Гђица *Милева Марковићева* из Беча, наша претплатница и дописница, венчала се 14. (27.) маја о. г. с г. *Штевом С. Шимраком*, такође из Беча. Сретно свима било!

25-годишња прослава. Др. *Војислав Ј. Суботић*, син наше уважене сараднице, гђе Савке Ј. Суботића, прославио је 14. (27.) маја о. год. 25-годишњицу свога запета благотворног лекарског рада. Г. Војислав је шеф хируршког одељења опште државне болнице у Београду и као такав учинио је нашем народу тамо и овамо велике и неизмерне користи својом признатом вештином на том пољу. Г. Војислав је и на стручном књижевном пољу лепе успехе показао. За њега знају стручњаци у целом свету. Живео и подичио нам да Бог да име српско и кроз других 25 година!

ЧИТУЉА.

† **Емилија Мучалов рођ. Манојловић.** Стигла нам је тужна вест из Суботице, да се тамо 7. (20.) маја о. г. упокојила гђа *Емилија Мучалка*, бивша многогодишња подпредседница суботичке Добротворне Задруге Српкиња, која је за време новосадске изложбе српских женских рукотворина, од 1884. г., прикупила знатан број предмета из свог места и околине и са Сомбором испунила целу једну велику дворану школску и за све време изложбе овде боравила, пазила и на своје место отпраљала ствари. Она је пуних 25 година стајала на челу

суботичке Добротворне Задруге као потпредседница и приређивала је сваке године концерте и лепе забаве у корист задруге и знатно тиме појачала фонд задружни. Она је за тим тежила, па и писала у том правцу у нашем листу, да све овој стране Добротворне Задруге Српкиња оснују заједнички фонд за испомагање Српкиња, које се одају вишој научној спреми или уметности; њеним заузимањем изучила се многа Српкиња за учитељску струку а гђца *Шоповићева*, која је данас у Београду професорка гласовирске струке на београдској музичкој школи била је питомица те задруга. У опште је била ова врла покојница одушевљена раденица за своју задругу и за виши женски полет на свима гранама рада, науке и вештине. Бог да јој душу прости.

† **Марија уд. Панаотовић.** У Срем. Карловцима, код своје кћери Катице дра Ђ. Красојевића, упокојила се заслужна и родољубива Српкиња госпођа *Марија удова Паје Панаотовића*, негдашњег угледног трговца митровачког. — Покојница је баш у оно доба, кад је владао српско-турски рат 1876. год. била председница Добротворне Задруге Српкиња у Митровици и стекла је онда великих заслуга, чинећи услуге српским рањеницима и са чега је покојница одликована медаљом Краљице Наталије и дипломом друштва »Црвеног Крста«. Вечан јој спомен!

† **Љубица Симић рођ. Јовишић.** Ово је супруга одличног свештеника и пароха великиндског г. Петра Симића, а упокојила се 17. (30.) априла о. г. после кратког и тешког боловања у својој 31. години живота, оставив за собом млада супруга и осморо ситне дечице (шест синова и две кћери). Та многобројна сирочад побудила су опште сажаљење не само у кругу родбине и својте, него и у целом грађанству вел.-кикиндском. Нека Бог утеши доброг супруга, а покојници нека је лака црна земља, која ју је тако рано примила у своја недра.

† **Олга Поповићева**, ћерка бившег професора сомборске учитељске школе и многогодишњег управитеља срп. више девојачке школе у Панчеву, покојног Јована Поповића и удове Марије Поповић рођ. Јанковић, упокојила се 17. (30.) маја о. г. у Сомбору у 22. години живота. Оде брзо за својим оцем, кога је скорим оплакала. Бог да јој душу прости!

† **Димитрије Бешлић.** Нашег сарадника и одличног учитеља бајског, г. Душана Бешлића, задесила је поново тешка жалост. Упокојио му се 14. (27.) маја о. г. добри и честити отац *Димитрије Бешлић*, у 73. години живота. Беше врло поштован и угледан грађанин ађански, побожан хришћанин и ревностан читалац и пратилац наших народних јавних органа. Одкидао је од уста својих, те је изучио свога јединца сина Душана, који данас својим радом и пером много користи своје народу. Нека Бог утеши нашег пријатеља Душана, а покојнику нека је лака црна земља!

† **Јован Љубиша.** Стиже нам из Ст. Пазове тужна вест, да је председницу тамошње Добротворне задруге, гђу *Ану Љубишу*, задесила голема несрећа. Њен честит, уважен и угледан супруг *Јован Љубиша* трговац, с којим је она више од 40 година у најлепшој слози и задовољству проживила, упокојио се прошлог месеца. Колико је покојник био уважен и обљубљен код својих суграђана и најближе околине, најбољи је сведок онај величанствени спровод. У спомен своје добром и незаборављеном супругу даровала је гђа председница тој задрузи 50 К, на чему јој се та задруга срдечно захваљује и моли, да и овим путем прими уважена гђа председница искрено саучешће у преголемој тузи, а покојнику нека Бог да рајска насеља.

† **Иван Крајновић** учитељ у Беломбрду, преминуо је 21. априла у 49. години живота, а 30-ој год. ревног учитељског службовања. Обљубљен је био како у месту, тако и у целој околини, које се по томе видело, што га је многобројни народ до вечне куће отпратио. Покојнику нека је лака земља и вечан спомен!

† **Никола Дрљача.** У среду 19. априла (2.

маја) о. г. умро је у Бањојлуци трговац *Никола Дрљача*, у 55. години живота. Пред смрт своју скуприо је своју заштеду у готовом новцу од 5000 круна и предао их у тамошњи кредитни завод с тим, да се то има предати после његове смрти тамошњој срп. православној црквеној општини као фонд за зидање српске основне народне школе. Тако је исти покојник постао добротвор српски. Нека му је слава и вечан спомен!

† **Шандор Радонић** (Бата). Један одличан уважен грађанин молски *Шандор Радонић*, из милоште прозван Бата, упокојио се 26. априла (8. маја) о. г. Стајао је у великом поштовању код свога грађанства и у два маха је биран за председника црквене општине. Као економ из својих скромних прихода васпитао је и удомио своје шесторо деце и дао Српству једног професора на рељевској богословији г. Иларијона (Жарка) Радонића, београдском универзитету одличног и спремног професора г. дра Јована Радонића и адвокатског кандидата у Нов. Саду г. Симу Радонића. Три кћери је такође лепо васпитао и срећно удомио. Вечан му спомен!

† **Хенрик Ибзен.** Прошлог месеца упокојио се у Христијанији престоници Норвешке, велики син тог народа, књижевник светског гласа, чијим се делима клањају сви образовани народи. Њега упоређују са Шекспиром, првим светским драматичарем старијега доба. Слава му!

† **Зака Медурић.** Нашег пријатеља и сарадника, г. Јована З. Медурића, учитеља туриског, задесила је несрећа. Упокојио му се добри отац: *Зака Медурић* 26. маја (8. јуна) о. г. у 64. години живота. Беше човек разборит и мислен; својим скромним имањем и својим великим трудом спремио је народу од свог јединца сина ваљана и одабрана учитеља. Бог да му душу прости!

Б Е Л Е Ш К Е.

ПРОСВЕТА.

СРПСКА МИТРОПОЛИЈА.

Школска стручна анкета састала се велике Недеље о. г. по шести пут у Срем. Карловцима и међу осталим предметима, донела је решење, да се за српске више девојачке школе пишу посебни уџбеници и да и ови наставници имају држати сваке године своје заједничке зборове,

као и наставници основ. пар. школа. Препоручује, да се задрже на овим школама јавни годишњи испити, као и до сад; да се на овим школама може учити музика, али само на гласовиру, никаквом другом инструменту. Приватни часови забрањују се овим наставницима у школи и на дому са својим ученицима.

С Р Б И Ј А.

По последњој статистици у Краљевини Србији, бројно стање основних народних школа било је за ову школску 1905.—6. год. овако: 1454 мушка наставника, 919 женских наставника, свега: 2373 наставника и наставница, а школа равно: 1134.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Отровне печурке — гљиве. — Познато ће бити нашим читаоцима, да се је врло много пута дешавало, да се људи с отровним печуркама отроваше и помреше, не знајући да су биле отровне. Стога, кад куваш печурке, а ниси сигуран да су добре, узми коју главицу црног лука, ољушти га, па га баци у лонац у коме куваш печурке; ако лук за време кувања остане бео, онда су печурке добре, а ако лук поцрни, онда су печурке отровне.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

Српска Књижевна Задруга унела је у овогodiшње своје колџ (свеске 93.—99.) из лепе књижевности: 1. две слике Људевита Вуличевића („Моја мати“ и „Сила у савести“); 2. седам приповедака Хрвата Ксавера Шандора Балског (Љубомира Бабића) под општим натписом „Под старим крововима“; 3. једанаест приповедака Радоја Домановића; 4. с рускога преведени роман с натписом „Први кораци“ од Руса К. М. Стањковића (1844.—1903.) у преводу П. П. Ђорђевића; 5. Нушићеве две глуме: драму у четири чина с натписом „Пучина“, што је у Новом Саду први пут била на позорници приказана 12. јануара 1902. г., и шалу с натписом „Обичан човек“, што је у Новом Саду први пут давана 30. октобра 1901.; 6. препеве Саве Д. Мијалковића из немачке лирике. Из науке су у ово коло ушла испитивања и цртежи Стојана Новаковића о турском царству пред српски устанак 1780—1804.

Школски Лист, био је престао и није излазио две године дана. Сад га је примио Школски Савет за свој званичан орган и предао га је садашњем глав. школ. референту, г. Ђорђу Поповићу на уређивање. Лист ће излазити у свескама од 4 штампана табака и биће у њему ствари из педагошке, методичне и друге просветне струке. У корист тог листа употребиће се приход из фонда „Школског Листа“, којим рукује сомборска црквена општина. Да би лист могао напредовати дао му је у помоћ 1000 круна Њ. Светост патријарх српски *Георгије Вранковић*. Цена је листу: 12 круна годишње. Приправници и учитељи, који пошљу своју претплату са општинском, плаћају за целу годину половину или 6 круна. Претплата се шаље на администрацију листа у Срем. Карловци.

Досад је изашао 1. и 2. број уједно и за-

узима 120 страна велике осмине. Поред званичних објава има много разних бележака из просвете, штатистике и т. д.

Лист ступа сад у 36. годину свога живота и на учитељима и пријатељима стоји, хоће ли се одржати и напредовати.

Изишло је у штампарији Савића и Комп. у Београду *пето издање* Прави и оригинални „Народни Училиш“ пок. Васе Пелагића с много слика. Дело износи преко 1000 страна. Ово је дело постало модерна лекарска књига. Издавачи веле, да је дело доведено у склад са правом медицинском науком. Цело дело стаје у неком повезу: 10 динара (круна) комад, а у тврдом повезу: 12 дин. или круна. Ко пошље новац за три књиге, добија четврту повезану бесплатно, и о трошку те штапарије.

Три најновије дописне карте са ликовима. Издавачка Књижарница Пахера и Кисића у Мостару израдила је у своје штампарско-умјетничком заводу дописне карте са ликовима: I. Срби учесници задарске конференције 4. (17.) октобра 1905. II. Др. Антон Пуљеви, председник српске народне странке на Приморју. III. Др. Перо Чингија, председник хрватске странке у Далмацији. Цијена је картама: 1 комад 8 п. 100 ком. 5 К, а 1000 ком. 30 круна.

Поштованим претплатницима

који нам за ову 1906. год. још нису послали претплату, јављамо, да им **још овај број** шаљемо, па ако нам још ни до 25. јуна (7. јула) о. г. не пошљу претплату, обуставићемо им лист, јер ћемо сматрати, да га не желе даље држати, изузимајући само оне, за које су нам наши скупљачи јавили, да ће држати и да они стоје за њих добри.

Нови Сад, 1. јуна 1906.

Уредништво и администрација
„Женског Света“.

СРПСКИ РОДИТЕЉИ

(старатељи) који желе да упуте своје ваљане ђаке од 12 до 15 година на изучавање разних, корисних заната и осталих привредних струка, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства.

Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле), које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских добротворних задруга.

ИСПРАВА К.

У последњем, 5. броју, нашег листа у раду из *Прига* на стр. 112. међу чланицама у надзорном одбору, изостало је случајно у штампи треће име госпође: *Јелице Драгосављевићке*.

У истом броју на стр. 114. код *Бјељине* погрешно је штампано, да је потпредседница: *Јованка Адамовићева*, а треба да је г-ђа *Милка Јовичићка*, а г-ђица *Јованка Адамовићева* је перовођа задруге.

Молимо, да се ове грешке исправе.

У последњег 5. броју нашег листа на стр. 115. у раду Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња стоји, да је послато у Загреб за подизање Девојачког Интерната 150 К а треба 100 К. Молимо да се и то исправи.

Јавна захвала.

Госпођа Јелена А. Суботића, поклонила је Добротворној Задрузи Српкиња Панчевачких 100 — словом сто круна. Овим поклоном постала је поштована госпођа добротворка наше задруге. Одбор добротворне задруге изриче јој и овим путем на том дару најтоплију захвалност.

Панчево, 27. априла 1906.

Анка К. Милутиновића,
председница.

Вукосава Летићева,
перовођа.

МАЋЕДОНИЈА И МАЋЕДОНЦИ

Књига Ивана Иванића.

Са тим натписом изашло је велико дело Ивана Иванића, опис земље и народа, са географском, етнографском, статистичком и привредно-трговинском грађом. Књига износи 21 штампан табак великог формата, а има 43 слике. Издање је врло луксузно. Цена му је 6 динара. Поруџбине се шаљу штампарији Савића и Комп. у Београду. У књизи има 23 одељка, а садржина јој је ова: Предговор.

Из Солуна у Серез; У Серезу; О вароши Серезу; Душанов град Серез; Округ Серески; Задужбина цара Душана код Сереза; На струмском (Гахинском) језеру; Пут у Дриму; Варош Драма; У кавалу, ксанти и Дедеагач на Марици; Из Дrame у Дојран (Полин); У Полину (Дојрану, Довиру); У вароши Кукушу;

Кукушка околина и Карадак пахија; Струмица; Струмска област; Град Солун; Из Солуна у Демир-Капију; У доњем делу Солунског вилајета; У Цели, Јенице-Вардару (Пазару) и околини; Воден и околина; Меглен и Острово; Лерин, Костур, Свечиста, Кожани и Србија. Извод из статистике становништва у Маћедонији и Старој Србији. Извод из статистике српских школа у Турској. У овој књизи има 43 ових слика; Град Солун; Дуж жељезничке пруге Солун-Серез; Варош Серез и остатци Душанова града; Предграђе Сереза и шетнице; Развалине цркве св. Николе; Пазар у Мелнику; Група сеоских девојака у И. Маћедонији; Група Цигана на тахинском језеру; Жељезничка станица на прузи Серез-Драма; Сеоски хан у Маћедонији; Група са пазара у Драми; Варош Кавала на Маћедонском приморју; Варош Драма; Група са Маћедонског пазара; Српски сватови у Маћедонији; Народна ношња у Маћедонији и Ст. Србији; Срби варошани из Повардарја; Поглед на Солун с мора; Стари „Капан“ — пазар; Турчин пиљар на пазару: Српски консулат у Солуну; Отоманска Банка у Солуну; Улица у Солуну; Српска виша девојачка школа у Солуну; Оркестар српских гимназиста у Солуну; Бела кула у Солуну; Црква св. Димитрија у Солуну; Рушевине цркве, потом џамије, св. Софије у Солуну; Српкиња из битолског вилајета; Демир Капија; Хилендар у Светој Гори; Страна манастира Хилендара; Вардар близу свог утока у море; Апсана у Турској; Поглед на Воден; Група српских учитеља из Маћедоније и Старе Србије; Група Срба Маћедонца; Стара надгробна плоча код Острова; Маћедонски рибари на језеру; Пожар у јужној Маћедонији: Свештеничка породица; Српкиња из јужне Маћедоније; Јужни Арнаути.

Књига се продаје у свима књижарама. — Књижарима рабат. — Цена 6 динара. — Веће поруџбине прима и извршује

Штампарија
Савића и Комп.
у Београду.

О НЕЗИ ЛЕПОТЕ!

U London News od I/XII. 1905. говори велеучени и славни професор *Mr. Williams Lougworth* о нези лепоте па међу иним каже, да и они, који су помаде или *Crème* са масном и минералном (живе) садржином за лице употребили, ако се праводобно са *Nobilior сапуном* умивају и са *Nobilior Crème* масирају (мажу) избјећи ће злим последицама, који се скоро у сваком случају појављују, а то су испадања и круњење зуба, катар у врату скопчан са промуклим гласом, нагло испадање и седење косе. Дакле како цен. читатељице виде доста разлога имаду, да ништа друго већ само *Nobilior сапун* и *Nobilior Crème* за негу лица употребе.

U Illustration Francaise od I./II. 1906. каже духовита председница друштва за еманципацију жена *Marquise Evelina de san Guiche*, каните се шминке и разних црвенила, немојте кречити лице са стародревним стварима, умивајте се у врућој води *Nobilior сапуном*, тарите лице grubим ручником и масирајте са *Nobilior Crème* па ћете увек лепо свеже и чисто лице имати.

U Journalu za švedsku masažu, каже чувена лепотица грофица *M. Hajdenstjerne*, мени су *Nobilior препарати* помогли, зато их сваком препоручујем, ко год има нечистоће у лицу, пеге, лишајеве, бубуљице, наборе, жуте флеке или суједице. Најпосле онима, који пате од сјаја, масница и бледоће у лицу, нека узму после *Nobilior Crème*, мало *Nobilior* пудера на лице.

Ако нам коса испада, или нагло седи, ако имате перута на глави, онда 4 пута у недељи поквасите косу са правим американским *Hair Petrol*; од *Hair Petrol* коса лепо и бујно расте, перути одмах нестају, коса не седи, постаје сјајна и мекана као свила.

Ако се ноге зноје код мушких или женских, онда квасите ноге у врућој води, чврсто обришите и четкицом са мало *Orion* намажите, бићете опет способни за друштво, јер одмах престаје онај неносни воњ и зној се изгуби.

Сви горе наведени препарати разашилу се дневно поштанским поузећем уз следећу цену и то

<i>Nobilior Crème</i> за негу лица 1 лончић	К 1.50, 6 комада	К 7.50
<i>Nobilior сапун</i> " " " 1 комад	К 1.—, 6 " "	К 5.40
<i>Nobilior пудер</i> у роза, крем или бело 1 шкатуља	К 1.50, 6 " "	К 7.50
<i>Hair Petrol</i> за косу 1 велика боца	К 2.—, 3 " "	К 5.40
<i>Orion</i> проти ножном зноју 1 боца	К 2.—, 3 " "	К 5.40

Све наручбе ваља управити на

Nobilior Parfumerija k novoj zviezdi Zagreb, Ilica 33.

Упозорава се

на слиједећа, уз јамство здрављу нешкодљива
оријентална козметичка средства

која су у источним земљама обљубљена и припозната те својим сигурним дјеловањем придонела познатој љепоти

ХАРЕМСКИХ ЖЕНА.

Шекајик (лопоч крем) против пјега и сваке нечистоће лица.

Лејлак суј (вода од нарцисе), којом постаје кожа њежна, глатка и стаје на пут прављењу бора.

Сејале балсам сапун (текући балсамски сапун) најбољи за тоалету: чисти, дезинфицира и освјежује.

Сач јаги (зејтин од јаблана, тополе) даје коси мекоћу, сјај и стаје на пут сјеђењу косе.

Сачлара махсус суј (есенција од биља за косу) против испадања косе, за растење исте и против перути.

Цијене: шекајик крем 2 К., лејлак суј 3 К., сејале балсам сапун 1 К 50 пот., сач јаги 1 К., сачлара махсус суј 2 К. ☒ Омот и поштарина ако се новац унапред пошаље 60 потура, код поузећа 80 пот.

Свакој пошилици приложена је упута у српском језику.

7—14

Наруцбе прима

ЉЕКАРНА „СЛАВИЈА“
у Бос. Крупи.